

Landbouw én natuur werken intensief samen

Eén agrarisch natuurlandschap komt in bloei

Als je heel goed kijkt, kun je het al een beetje zien. Het landschap in de Ooijpolder is aan het veranderen. Het Deltaplan, de groenblauwe diensten, voor een ander landschap is in wording. In de Ooijpolder is de verandering al ingezaaid. Nu is Groesbeek aan de beurt. De Ploegdriever klopt aan de deur.

2 Sleutelrol voor boeren

3 Groesbeek kan nóg mooier

4 Natuur herstelt zichzelf

Het zit eraan te komen: een nieuw landschap. Af en toe kun je het al een beetje zien. Maar het steekt de kop op boven het maaiveld en straks bloeit het ook. Centimeter voor centimeter, maar ook kilometer voor kilometer groeit het nieuwe landschap in de Ooijpolder. Het Deltaplan om het landschap een vriendelijk, een natuurlijker gezicht te geven is in de maak. Op weg naar een huwelijk tussen de landbouw in het gebied en de natuur om uiteindelijk één agrarische natuur te krijgen en geen twee gescheiden werelden. Een gebied waar landbouw en natuur in harmonie met elkaar leven waardoor én de landbouwer én de natuurliefhebber tot hun recht komen en uiteindelijk de recreant ervan kan profiteren. Iedereen is tevreden. Ook de boer, omdat hij 30 jaar betaald krijgt om dat landschap te onderhouden. In ruil daarvoor stelt hij stroken van zijn grond beschikbaar om die nieuwe natuur tot bloei te laten komen.

Utopie?

Een utopie? Verre van dat. De Ploegdriever als een van de drijvende krachten achter het Deltaplan is al geruime tijd bezig. Langzaam maar zeker verdwijnt het prikkeldraad uit het landschap. Heggen gaan weer net als vroeger de gebieden afbakenen. De strakke eentonigheid die onder meer door de ruilverkaveling werd veroorzaakt, wordt gepolijst. Water krijgt in de natuur weer de rol van vroeger: links en rechts zijn poelen gegraven. De herontdekking van het

historische landschap in deze moderne tijd.

Het plan is van de provincie: met groen- en blauwe diensten, water en natuur, dat landschap aanpassen. De provincie trekt ook de portemonnee en andere bestaande landschapspotten zijn ingepast. De gemeenten worden ingeschakeld en zij maken de plannen en moeten er ook hun deel aan bijbetalen.

Vervolg op volgende bladzijde >

<vervolg van eerste bladzijde

Groesbeek nu aan de beurt

Sleutelpositie voor boeren

Vier gebieden zijn aangewezen en de Ooijpolder is met Groesbeek er een van. Een pilotproject, De gemeenten Ubbergen en Groesbeek hebben de plannen in hun beleid opgenomen. Dus kon de Ploegdriever aan de slag. Er werden plannen gemaakt en er werd bij de boeren in de Ooijpolder aangeklopt. En ze kwamen niet met lege handen, want de boeren hebben een sleutelpositie in het hele plan. Zij moeten tenslotte vrijwillig stroken land beschikbaar stellen waar dat nieuwe landschap ingepast kan worden en waar straks recreanten

kunnen wandelen. De Ploegdriever kwam met een voor de boeren hele mooie aanbieding: voor het beschikbaar stellen van de grond én voor het onderhouden van het ingepaste landschap staat een vergoeding. Niet zomaar geld, maar de zekerheid dat die vergoeding dertig jaar lang betaald zal worden.

Succes

Het is een groot succes. Geert Kroes van de Ploegdriever die met zijn boerenbedrijf in Persingen als een van de eersten ja zei tegen de plannen

en al een heel eind op weg is met de uitvoering. “Je moet als boer creatief met de plannen omgaan. Alles wat je doet moet op elkaar aansluiten.” Zo begint bij zijn boerderij een wandelpad, waarvan hij de ingang al gedoopt heeft tot de Poort van Persingen. Veel boeren in de Ooijpolder hebben de lucratieve plannen omarmd en doen graag mee waarmee het Ooijse deel van de plannen grotendeels is ingevuld. Nu is Groesbeek aan de beurt. De ecoloog Ronald Jansen is door de Ploegdriever ingehuurd om de boeren in Groesbeek advies te geven. De gesprekken aan de keukentafel zijn op gang gekomen. Hoe kan ik als boer hier iets toevoegen aan het landschap. Want Groesbeek is onder meer met het Reichswald op de achtergrond natuurlijk een iets ander landschap dan de Ooijpolder. Maar de ervaring die in de Ooijpolder is opgedaan en het enthousiasme van de Ooijse boeren is natuurlijk goud waard. Geert Kroes: “de ervaring is er, de wil, het geld en de eerste gesprekken zijn positief.” In de Ooijpolder zijn de eerste poelen gegraven, de stroken langs de weilanden zijn aangeplant, de wandelpaden ingericht. Geert Kroes: “Het groeit een halve meter per jaar. Over vijf jaar zul je duidelijk kunnen zien dat het heel anders is geworden in de Ooijpolder en straks ook in het Groesbeekse landschap.”

Aan de slag!

- 1 In de Beekse Benedenpolder, langs de provinciale weg naar Beek liggen landbouwgronden van het Oud Burgeren Gasthuis uit Nijmegen. De Ploegdriever legt hier deze winter landschapselementen aan voor het project groenblauwe diensten. Er komen brede moerasoevers, ruige greppels met hagen en een wandelpad met een bankje waar men een uniek zicht heeft op Persingen en op de Heuvelrug.
- 2 De huizenbouw ligt even stil in het woningbouwproject ‘Ooijse Graaf’, maar de Ploegdriever legt daar om de hoek bij de sportvelden een ecologische verbindingzone aan. In opdracht van de gemeente Ubbergen graven we moerasoevers en poelen met bloemrijk grasland. Als aardigheid wordt op het braakliggende bouwterrein met de te verwerken grond een ‘Teletubbie’-heuvel gemaakt als speelplek voor de kinderen uit de buurt.
- 3 Bij het industrieterrein de Bouwkamp in Ooij ligt een saai en meestal droogstaand retentiebekken voor opvang van regenwater. De Ploegdriever vergraaft het bekken tot spannende kikkerpoelen met bloemrijk grasland en een beplanting die de bedrijven aan het oog onttrekt. Via een wandelpad met bankje kan iedereen het moois van dichtbij bekijken.

Ecologe Iris Niemeijer inventariseerde Groesbeeks buitengebied:

Groesbeek kan nóg mooier

Het is een uniek stukje Nederland: Groesbeek en omgeving. Heuvels, bossen, weilanden, stroompjes, natuurgebieden. Een golvend heen en weer van schoonheid. Groesbeek, de diamant tussen de heuvelen. Maar: Groesbeek kan nóg mooier, kan een unieke parel zijn in het landschap. Geen loze kreet van een VVV-marketeer, maar een oprechte opmerking van iemand die het kan weten: Iris Niemeijer. In opdracht van de gemeente Groesbeek is ze als zzp-er met haar ecologisch adviesbureau Stachys (www.stachys.nl) in twee grote gebieden in de omgeving van Groesbeek aan het werk gegaan. Onderzoek in het kader van het Landschapsontwikkelingsplan dat de gemeente Groesbeek in de steigers heeft staan. Een gebied van 180 ha om Berg en Dal en 430 ha rondom De Horst. Groesbeek wil in het kader van de blauwgroene diensten (zie verhaal hiernaast) het gebied dooraderen om zo de landschappelijke kwaliteit, de recreatie, de streekeigenheid en de beleving van het landschap bevorderen.

Venster

Maar dan moet je wel weten waar je het over hebt. Dus werd Iris Niemeijer ingeschakeld. Ze had al ervaring met eenzelfde onderzoek in de Ooijpolder en nu mocht ze in Groesbeek op pad. Het resultaat ligt op tafel: een rapport waar in de potentie van het gebied naar buiten komt. Iris Niemeijer: “Echt, er is zóveel potentie. Het gebied heeft alles in zich. Dit is heel wat anders dan in Brabant waar je tussen de varkenshouders zit. Hier is alles meteen raak als je het aanpakt. Je moet de natuurgebieden van de stuwwal, de Bruuk, het Kranenburger Bruch en het Reichswald met elkaar verbinden en de tussenliggende natuurgebieden bijvoorbeeld ’t Slumke, Kaalbroek, het Spoorgat, het Hulschbroek, het Schildbroek, het Ketelbroek als een soort stapstenen gebruiken om het gebied van de zo noodzakelijke levensader voor de dieren te voorzien.”

Verbinden

De basis is er dus met al die bijzondere natuurgebieden. Wat je nog

moet doen, is die gebieden onderling verbinden. Die blauwgroene dooradering in de tussenliggende landbouwgebieden.

Niet alleen om zo tot een fraai recreatief wandellint door het natuurgebied te komen: “Het is ook noodzakelijk”, aldus Iris. “De grote dieren als ree en vos kunnen makkelijk van het ene leefgebied in het andere komen.” Maar kleinere dieren als salamanders, sprinkhanen en vlinders hebben er veel meer moeite mee. Er zijn altijd wel oorzaken in een natuurgebied waardoor de eigen populatie uitsterft. Een droge zomer, een strenge winter, inteelt. Die kleine dieren hebben geen idee dat het er een stuk verderop veel beter uitziet en daar zijn in het kader van de blauwgroene diensten de verbindingaders voor. Stroken van het ene naar het andere gebied, lange leefstroken waar een insect gebruik van maakt om misschien generaties later in het andere natuurgebied aan te komen.

Levensaders van bloemrijke akkerlanden, poelen, scheerheggen, knot-

bomen, houtwallen, graskruidentroken, boomgaarden. Lange en het liefst brede linten die de akkers omlijsten.

Zinkput

Iris Niemeijer inventariseerde de planten en de dieren in het gebied. Een overzicht, een catalogus van het gebied. “Verbinden is het toverwoord”, zo zegt ze, “en wat je vooral moet doen is dingen laten. Spuiten, opruimen, maaien. Een ander maaibeleid. Want als je op die stroken alles wegmaait, is er geen leven meer, dan trekt de populatie weg, is het een zinkput.” Laten dus, een einde maken aan de door de mens veroorzaakte versnippering van het gebied. Verbinden: het liefst brede stroken die goed op elkaar aansluiten. Als je dat doet, zo zegt ze, dan krijg je stroken met bloeiende heggen, bloemen: een mooi ruig gebied, waar leven is, waar je kunt wandelen. Een fantastisch gebied. De potentie is er: Groesbeek kan écht nog veel mooier.”

Natuur herstelt zichzelf

Roodborsttapuit (foto Henny Brinkhof)

Natuurherstel kan snel gaan. De Natuurmonitor die Iris Niemeijer voor het gebied rond De Horst heeft opgesteld (te downloaden van onze website), laat dat zien. Vrijwel alle waargenomen bijzondere planten- en diersoorten zijn gevonden in de nog relatief nieuwe natuur die wij hier sinds 2006 beheren. Vooral vogels weten razendsnel de weg te vinden naar nieuwe leefgebieden die voldoende voedsel, nestgelegenheid en beschutting bieden. Struweel, ruigtes, wat overhoeken en bosjes zijn al voldoende om allerlei typische vogelsoorten van het klein-

schalig cultuurlandschap aan te trekken. Door de intensivering van de landbouw hebben die soorten het in de afgelopen vijftig jaar een stuk moeilijker gekregen. Ook grondbroeders als veldleeuwerik en gele kwikstaart hebben daaronder te lijden. Maar het tij is nog te keren. Dat zagen we in Groesbeek gebeuren: binnen een mum van tijd zaten er paartjes roodborsttapuit, grasmus en spotvogel in het rap opgroeiende struweel van de natuurpercelen. En de veldleeuwerik en gele kwikstaart kwamen tot broeden in het grasland van de ecologische ver-

bindingszone. Afgelopen jaar viel ons vooral de rietgors op. Die blijkt zich heel goed thuis te voelen in het natte hooiland van Kaalbroek en Slumke, want we troffen er diverse nesten aan. Mooi ook om te zien hoe een toevallig opgeschoten wilg of zwarte els langs een greppel of perceelrand door de rietgors als uitkijkpost wordt gebruikt.

Voor de vogels moet het landschap dus niet te netjes en opgeruimd zijn. Dat geldt zeker ook in de winter, want niet alle (zang)vogels trekken naar het zuiden. De geelgors en putter bijvoorbeeld moeten hier hun winterkostje bijeen zien te scharrelen en dat doen ze zeker niet op de voederplank. Wel kun je ze vaak in groepjes tegenkomen bij ruigtes waar genoeg onkruidzaden te vinden zijn. Om die reden hebben we in het Schildbroek twee kleine graanakkers aangelegd die we niet oogsten, maar laten liggen voor de vogels in de winter.

Wat kan de Ploegdriever voor u betekenen en wie kunt u daarvoor bellen?

Aanleg en onderhoud van landschapselementen Arno van der Kruis, tel: 06-12619049, email: ploegdriever@vianatura.nl

Subsidies voor landschap, natuur en ganzenfoerageergebieden Geert Kroes, tel: 06-51984621 (Ooijpolder en Duffelt),
Hans Lamers, tel: 06-41840798 (Groesbeek)

Lidmaatschap en andere verenigingszaken Gerard van Leeuwen, tel: 024-3238264 (secretaris)

Informatie over natuurterreinen in eigendom en beheer (sLOG) Nel van den Bergh, tel: 024-3605774 email: info@ooijpolder-groesbeek.nl

www.ploegdriever.nl – www.ooijpolder-groesbeek.nl